

Ang Basahon ni Daniel - Usa ka Gatus ug Kawaloan ug Walo

Gikan sa Raphia ngadto sa Panium: Pagpadayag sa Mahulagwayong Kamahinungdanon sa Karaang mga Gubat

Jeff Pippenger
2024-04-18

Ang Gubat sa Raphia ug ang Gubat sa Panium mao ang duha ka lahi nga mga panghitabong historikal nga nahitabo sa nagkalainlaing mga kapanahonan ug kahimtang, apan silang duha adunay kamahinungdanon sa kasaysayan sa karaang Judea ug sa mga rehiyon nga naglibot niini. Ang Gubat sa Raphia nahitabo niadtong 217 BC. Ang Gubat sa Panium nahitabo niadtong 200 BC tali sa gingharian sa Seleucid (hari sa amihanan) ug sa gingharian sa Ptolemaic (hari sa habagatan). Kining duha ka mga gubat giila diha sa mga bersikulo onse hangtod kinse sa Daniel kapitulo onse. Kining duha ka mga gubat miuna sa Pag-alsa sa mga Maccabeo niadtong 167 BC.

Ang Gubat sa Panium nakadawat sa iyang ngalan gikan sa duol nga heograpikal nga bahin, ang Bukid Panium, diin nahitabo ang panagbangi. Ang ngalan nga Panium nakuha gikan sa Griyegong dios nga si Pan, kang kinsa didto gipahinungod ang usa ka templo. Ang maong dapit nailhan nga Panium tungod sa iyang kalambigitan sa pagsimba kang Pan. Ang komplikado sa templo kasagarang gitawag nga Santuwaryo ni Pan, nga nagpasiugda sa iyang tahas ingon nga usa ka dapit sa relihiyosong debosyon ug pagsimba nga gipahinungod sa dios nga si Pan. Ang pulong nga “Nymphaeum” nagpasabot sa usa ka monumento o balaang puloy-anan nga gipahinungod sa mga nimpa sa tubig sa karaang Griyego ug Romanhong relihiyon. Ang komplikado sa templo sa Panium naglakip ug usa ka groto ug usa ka tuboran nga kinaiyanhon, nga gituohang gipuy-an sa mga nimpa, ug busa usahay gitawag kini nga Nymphaeum sa Panium.

Human sa natukod pag-usab ug gipalapdan ang siyudad ni Herodes Felipe, anak ni Herodes nga Daku, kini nailhan ingong Cesarea Filipos agig pagpasidungog sa Romanhong Emperador nga si Cesar Augusto ug kang Herodes Felipe mismo. Ang kompleks sa templo maoy usa ka mahinungdanong sentro sa relihiyon sulod niining siyudara.

Atol sa paghari ni Emperador Augusto, ang templo gikonsagrar pag-usab o gihatagan ug bag-ong ngalan agig pagpasidungog kang Augusto, nga nagpakita sa kulto imperyal ug sa panag-uyon sa mga Romanhong pamatasan sa relihiyon ngadto sa lokal nga talan-awon sa relihiyon. Ang dapit duol sa karaang siyudad sa Caesarea Philippi, diin nahimutang ang templo ni Pan, usahay gitawag nga ang “Mga Ganghaan sa Impiyerno” o ang “Mga Ganghaan sa Hades.”

Sa mga bersikulo dieciséis hangtod diecinueve sa Daniel kapitulo onse, girepresentar ang tulo ka heyograpikong mga dapit sa pagpanakop nga kinahanglang pildihon sa pagano nga Roma aron matukod ingon nga ikaupat nga gingharian sa tagna sa Biblia ug ang hari sa amihanan diha sa maong kapitulo. Sa bersikulo dieciséis, ang Romanhong heneral nga si Pompey giila nga nagpanakop sa Siria niadtong 65 BC, ug unya sa Jerusalem niadtong 63 BC. Ang mga bersikulo

diecisiete hangtod diecinueve nagaila sa pagpanakop ni Julius Caesar sa Ehipto, ang ikatulo sa tulo ka mga babag. Ang Gubat sa Actium niadtong 31 BC nagtimaan sa sinugdanan sa tulo ka gatus ug kan-uman ka tuig diin ang pagano nga Roma maghari nga labing labaw sa katumanan sa bersikulo bente-kuwatro sa Daniel kapitulo onse.

Sa bersikulo beinte, gimarkahan ang paghari ni Augusto Cesar, ug diha nianang kasaysayan, natawo si Jesus. Unya sa mga bersikulo beinte-uno ug beinte-dos, gipaila ang paghari sa daotan nga si Tiberio Cesar, sa ingon gimarkahan ang paglansang sa krus ni Cristo. Sa bersikulo beinte-tres, gimarkahan ang pakigsaad nga gisudlan sa mga Maccabeanhong Judio uban sa paganong Roma, ug sa ingon ang dagan sa kasaysayan nga nagsugod sa bersikulo onse gipahunong, ug ang asoy sa kasaysayan mibalik ngadto sa yugto sa 161 BC hangtod 158 BC.

Ang bersikulo baynte-trés nagrepresentar sa linya sa mga Maccabeo, ug bisan pa nga wala niini ihatag ang tanang mga detalye sa ilang propetikong linya, ang tala sa kasaysayan naghatag niini. Niadtong 217 BC, nahitabo ang Gubat sa Raphia, ug sa mga sangputanan niini usa ka batang hari ang nagpabilin sa Ehipto nga huyang. Samtang ang mga haring Seleucid ug Griego nagplano sa pag-atubang sa batang hari sa tuig 200 BC, ang Roma misulod sa kasaysayan ug nahimong manlalaban sa pagpanalipod sa batang hari sa Ehipto. Sa mao gihapong tuig nahitabo ang Gubat sa Panium. Unya niadtong 167 BC nagsugod ang gerilyang pakiggubat sa mga Maccabeo.

Ang pag-alsa sa mga Maccabeo nagsugod sa Modein niadtong 167 BC, ug kini naglangkob sa mga Maccabeo nga dili lamang nakigbatok batok sa Imperyong Seleucid, kondili nakigbatok usab sa mga Judio nga ilang gitino nga nakig-alyansa sa mga Seleucid. Ang pag-alsa dinihogan sa relihiyosong kadasig, ug kini gipahigayon batok sa usa ka kaaway nga anaa sa sulod ug sa gawas. Niadtong 164 BC gipahinungod pag-usab sa mga Maccabeo ang templo, ug kini nga panghitabo gisaulog pinaagi sa Judiahong kasaulogan sa Hanukkah. Niana nga tuig namatay ang bantogang si Antiochus Epiphanes. Unya gikan sa 161 BC hangtod sa 158 BC ang “liga” sa bersikulo baynte-tres gisudlan uban sa Roma.

Ang bugtong tuwirang paghisgot sa mga Macabeo, sa ilang pag-alsa ug sa ilang pakigsaad sa Roma, makita diha sa bersikulo baynte-tres, apan ang kasaysayan sa dinastiya, nga gitawag ug Dinastiyang Hasmonean, nagsugod sa Modein niadtong 167 BC, ug mipadayon hangtod sa panahon sa krus. Ang katapusang mga representante sa Dinastiyang Hasmonean mao ang mga Fariseo sa panahon ni Cristo. Busa, adunay usa ka propetikong linya sa kasaysayan sa apostatang Judaismo ingon nga girepresentahan sa mga Macabeo nga nagsugod niadtong 167 BC sa pag-alsa sa Modein, nga matapos diha sa mga bersikulo baynte-uno ug baynte-dos sa dihang gilansang si Jesus sa krus.

Ang ilang kasaysayan miabot sa usa ka mahinungdanong pagliko diha sa bersikulo dieciséis, sa dihang ang Roma, sa unang higayon, pinaagi kang Pompey, mibuntog sa Jerusalem. Ang iyang nag-unang kadasig sa pagdala sa pagkalaglag ibabaw sa Jerusalem niadtong panahona mao ang panaglalis tali sa duha ka paksyon sa Dinastiyang Hasmoneo. Sukad niadtong panahona (63 BC), ang Juda nailalom sa pagmando sa Roma. Ang Dinastiyang Hasmoneo sa mga Macabeo sa profetikanhong paagi nagsugod sa gubat sa Modein niadtong 167 BC, ug dayon gipailalom sa

Roma niadtong 63 BC. Wala madugay human sa sinugdanan nianang kasaysayana ang mga Macabeo nagsugod ug misulod sa usa ka pakigsaad uban sa Roma gikan sa 161 BC hangtod sa 158 BC. Nailalom sila sa Roma gikan sa 63 BC hangtod sa krus ug sa kinatumyan nga pagkalaglag sa Jerusalem sa tuig 70.

Ang propetikong linya sa mga Maccabeo mao ang linya sa apostatang Judaismo, ug busa kini naghulagway sa linya sa apostatang Protestantismo. Gikan sa Gubat sa Panium hangtod sa balaod sa Domingo sa bersikulo sa is, ang mga propetikong hitabo sa 200 BC, 167 BC, 164 BC, ug ang pakigsaad gikan sa 161 BC hangtod sa 158 BC pagausabon sa kasaysayan sa apostatang Protestantismo. Kining mga ilhanan sa dalan mahitabo sa kasaysayan sa ikawalong presidente nga usa sa pito sa wala pa ang balaod sa Domingo. Ang 200 BC nagrepresentar sa panggawas nga linya sa sungay sa Republikano maylabot sa 167 BC, nga nagrepresentar sa pangsulod nga linya sa sungay sa apostatang Protestante.

Kining mga timailhan sa dalan sa pagkatinuod natago sulod sa makasaysayanong linya sa Dinastiyang Hasmonean, apan bisan pa niana nahimong kabahin sa tinagong kasaysayan sa bersikulo kwarenta sa Daniel onse. Kini usa ka linya nga kabahin sa “kadtong bahin sa tagna ni Daniel nga may kalabutan sa katapusang mga adlaw.”

Ang kamatuoran nga ang Judaismo nagsaulog sa Hanukkah sa handumanan sa pag-alsa sa mga Maccabees, wala magpasabot nga ang mga Maccabees matarong. Tungod sa pagrebelde, ang shekinah wala na gayud mobalik sa templo nga gitukod pag-usab human sa pagkabihag nga kapitoan ka tuig. Ang katapusang mensaheng propetiko miabut pinaagi kang Malakias dul-an sa duha ka siglo sa wala pa ang mga Maccabees. Ang kasaysayan sa mga Maccabees nagapakita nga ilang gitugotan ang ilang mga politikanhong pangulo nga maglihok usab isip labawng sacerdote, ang mao gayud nga sala nga gisulayan ni Ptolemy nga Ehiptohanon, ug nga gisulayan usab ni Haring Uziah. Ang tradisyon nagaila nga ang Dios nangilabot aron pugngan si Ptolemy gikan sa mapaspason nga buhat, ug ang Pulong sa Dios nagapadayag sa tin-aw nga ang Dios sa pagkatinuod nangilabot sa dihang si Haring Uziah misulay sa pagbuhat sa buluhaton sa sacerdote ug sa hari. Ang katapusang bunga sa ilang dinastiya mao ang mga Pariseo. Walay hinungdan sa paghinapos nga ang mga Maccabees simbolo sa pagkamatarong, bisan pa sa makasaysayanong pagtahod nga mahimong gunitan sa mga Judio sa modernong Judaismo.

Ang Protestante nga Repormasyon nagsugod sa panahon ni Luther, ug kini usa ka nagpadayon nga pag-uswag. Dili kini usa ka bag-ong tradisyon, kay si Jesus ug ang Iyang mga tinun-an mga Protestante man. Kini usa ka pagpukaw gikan sa kangitngit sa kasaysayan diin si Luther ug ang ubang mga repormador gipukaw. Ang kinatumyan nianang nagpadayon nga repormasyon mao ang kalihokang Millerite. Ang Dios wala lamang magkinahanglan sa pagpukaw sa unang mga repormador ngadto sa mga sala sa Babilonia, kondili gituyo Niya ang pagdala kanila ngadto sa hingpit nga pagsabot sa Iyang balaod, ug sa Iyang buluhaton didto sa langitnong santuwaryo. Niadtong Abril 19, 1844, gisalikway sa mga Protestante ang nagdugang nga kahayag sa repormasyon ug nahimong apostatang Protestantismo.

Ang matinumang mga Millerita niadtong “gihatagan sa kupo” ug gimandoan ngadto sa Labing Balaan nga Dapit aron tapuson ang buluhaton sa pagkahimong hamtong nga mga Protestante nga Kristohanon. Niadtong 1863, kadtong gihatagan sa kupo, pinaagi sa pagkamasupilon, gisalikway ang kupo sa Protestantismo, ug gisul-ob ang kupo sa Laodicea. Sa kataposang yugto sa pagtimri sa usa ka gatus kap-atan ug upat ka libo, nga nagsugod kaluhaan ug duha ka tuig human sa Setyembre 11, 2001, sa 2023, ang Leon sa banay ni Juda naghubad sa mga kamatuoran nga nagapuno sa tinagong kasaysayan sa bersikulo 40 sa Daniel kapitulo 11, nga mao ang kasaysayan gikan sa pagkapukan sa Unyong Sobyet niadtong 1989 hangtod sa haduol nang umabot nga balaod sa Domingo. Sa pagbuhat niini, Iyang gibuksan ang kasaysayan sa apostatang Hudaismo ingon nga simbolo sa apostatang Protestantismo.

Ang duha ka linya sa apostatang katawhan sa Dios, bisan kadtong sa literal nga Juda o sa espirituwal nga Juda (ang duha ka mahimayaong yuta), nagtapos sa pagpanakop sa Jerusalem—ang nahauna sa 63 BC, ug ang ulahi sa hapit na moabot nga balaod sa Domingo. Ang duha ka linya nagrepresentar sa pakiggubat nga ginamugna sa sayop nga mga kombiksyon sa relihiyon. Ang duha ka linya nagrepresentar sa usa ka pakiggubat batok sa mga pilosopiyang relihiyoso sa Gresya, ug ang duha sa katapusan moabot sa kahimtang nga ang mga apostata mapasakop sa Roma. Giila ko ang tulo ka mga gubat sa bersikulo kuwarenta ingon nga nagrepresentar sa pagkahugno sa Unyong Sobyet niadtong 1989, sa Gubat sa Ukraine, ug sa Panium sa panahon sa balaod sa Domingo, alang sa katuyoan sa pag-ila sa usa ka kalainan tali niadtong tulo ka mga gubat ug sa tulo ka mga gubat pangkalibotan.

“Ang pulong sa Dios naghatag ug pahimangno bahin sa nagakahaduol nga katalagman; kon kini pasagdan lamang, ang Protestante nga kalibotan makaila ra unya kon unsa gayud ang mga tuyo sa Roma, sa diha na nga ulahi na kaayo ang pag-ikyas gikan sa lit-ag. Sa hilum siya nagatubo ngadto sa gahum. Ang iyang mga doktrina nagapadapat sa ilang impluwensiya sa mga hawanan sa lehislatura, sa mga simbahan, ug sa mga kasingkasing sa mga tawo. Ginapatindog niya ang iyang hataas ug dagkung mga estruktura, sa tinagong kasuloran niini pagausbong ang iyang nangaging mga pagpanglutos. Sa tago ug walay pagduda kaniya nagapalig-on siya sa iyang mga pwersa aron mapadayon ang iyang kaugalingong mga tumong sa diha nga moabot ang panahon sa iyang pag-atake. Ang tanan nga iyang gitinguha mao ang usa ka paborableng baroganan, ug kini ginahatag na kaniya. Sa dili madugay atong makita ug mabati kon unsa ang tuyo sa Romanhong elemento. Bisan kinsa nga motuo ug motuman sa pulong sa Dios tungod niana makadawat ug pagbiaybiay ug paglutos.” *The Great Controversy*, 581.

Gikan sa bersikulo napulo, nga nagailhan sa pagkapukan sa Unyong Sobyet niadtong 1989, hangtod sa Gubat sa Panium diha sa bersikulo kinse, ang pagka-papa nagapadayon sa “pagpalig-on sa iyang mga pwersa aron mapauswag ang iyang kaugalingong mga tumong sa dihang moabot ang panahon nga siya moataki.” Kini nga mga bersikulo nagailhan sa mga maloloy-ong kahimtang nga mao ang “lit-ag” nga giandam sa pagka-papa, nga dili na “ikagawas.” Sa kataposang pakig-away, nga gilarawan pinaagi sa Gubat sa Panium, ang larawan sa mapintas nga mananap pagapormahon sa Tinipong Bansa. Ang pagporma nianang larawan mao ang katapusang pagsulay alang sa katawhan sa Dios sa ulahing mga adlaw.

“Gipakita kanako sa Ginoo sa tin-aw gayud nga ang dagway sa mananap maporma sa dili pa matapos ang panahon sa pagsulay; kay kini mao ang mahimong dakong pagsulay alang sa katawohan sa Dios, nga pinaagi niini pagahukman ang ilang walay-katapusang kapalaran. ... Diha sa Pinadayag 13 kini nga hilisgutan tin-awng gipakita; [Pinadayag 13:11–17, gikutlo].

“Kini mao ang pagsulay nga pagaatubangon sa katawhan sa Dios sa dili pa sila pagatimbrihan. Ang tanan nga nagpakita sa ilang pagkamatitud-anon sa Dios pinaagi sa pagtuman sa Iyang balaod, ug sa pagdumili sa pagdawat sa usa ka mini nga igpapahulay nga adlaw, mapahiluna ubos sa bandila sa Ginoong Dios nga si Jehova, ug makadawat sa timri sa buhing Dios. Apan kadtong mobiya sa kamatuoran nga gikan sa langitnong gigikanan ug modawat sa Dominggong igpapahulay nga adlaw, makadawat sa marka sa mananap.” Manuscript Releases, volume 15, 15.

Ang pagkaporma sa larawan sa mananap gilarawan pinaagi sa yugto sa dihang gisudlan ang pakig-alyansa sa Roma. Ang Protestante nga sungay sa Estados Unidos nahimong mga anak nga babaye sa Roma niadtong 1844, ug ang sinugdanan sa ilang kasaysayan gisubli sa katapusan sa ilang kasaysayan sa dihang sila sa makausa pa mihukom sa pagsundog sa ilang inahan.

“Nakita ko nga ang mananap nga may duha ka sungay adunay baba sa dragon, ug nga ang iyang gahum anaa sa iyang ulo, ug nga ang sugo mogula gikan sa iyang baba. Unya nakita ko ang Inahan sa mga Bigaon; nga ang inahan dili mao ang mga anak nga babaye, kondili lahi ug tin-aw nga bulag gikan kanila. Nagkaaduna na siya sa iyang adlaw, ug kini miagi na, ug ang iyang mga anak nga babaye, ang mga sektang Protestante, mao ang misunod nga miabut sa entablado ug nagpakita sa maong hunahuna nga diha sa inahan sa dihang gilutos niya ang mga balaan. Nakita ko nga samtang ang inahan nagakuyanap sa gahum, ang mga anak nga babaye nagatubo, ug sa dili madugay ilang pagagamiton ang gahum nga kaniadto gigamit sa inahan.”

“Nakita ko nga ang pormalista nga iglesia ug ang pormalista nga mga Adventista, sama kang Judas, magbudhi kanamo ngadto sa mga Katoliko aron makuha ang ilang impluwensiya sa pagpakigbatok batok sa kamatuoran. Unya ang mga balaan mahimong usa ka dili mailhang katawhan, diyutay ra ang makaila kanila taliwala sa mga Katoliko; apan ang mga iglesia ug ang pormalista nga mga Adventista nga nahibalo sa atong pagtoo ug mga batasan (kay gidumtan nila kita tungod sa Igpapahulay, kay dili nila kini masukol pinaagi sa paglalis) magbudhi sa mga balaan ug magsumbong kanila ngadto sa mga Katoliko ingon nga mga tawo nga wala magtagad sa mga tulomanon sa katawhan; kana mao, nga ilang bantayan ang Igpapahulay ug wala magtagad sa Domingo.

“Unya ang mga Katoliko moawhag sa mga Protestante nga mopadayon, ug magpagula ug usa ka sugo nga ang tanang dili motuman sa unang adlaw sa semana, imbis sa ikapitong adlaw, pagapatyon. Ug ang mga Katoliko, kansang gidaghanon dako, mosuporta sa mga Protestante. Ang mga Katoliko mohatag sa ilang gahum ngadto sa larawan sa mapintas nga mananap. Ug ang mga Protestante magabuhat sama sa gibuhat sa ilang inahan una kanila aron sa paglaglag sa mga balaan. Apan sa dili pa ang ilang sugo makahatag o makapamunga ug bunga, ang mga balaan pagaluwason pinaagi sa Tingog sa Dios.” Spalding and Magan, 1, 2.

Sa maong pahayag adunay duha ka pundok sa “nominal,” nga nagpasabot og “sa ngalan lamang,” nga nagbudhi sa mga matinumanon sa Dios ngadto sa mga Katoliko. Ang pagsabot ni Ellen White sa mga nominal nga iglesia ug sa mga nominal nga Adventista lahi sa ilang tinuod nga ginarepresentahan sa kaulahiang mga adlaw; kay sa iyang pagsabot, ang usa ka “nominal Adventist” magarepresentar unta sa usa ka Kristohanon nga nagaangkon nga nagatoo sa pagbalik ni Cristo. Apan ang mga manalagna nagasulti labaw pa alang sa kaulahiang mga adlaw kaysa sa mga adlaw diin sila nangabuhi, ug ang usa ka “nominal Adventist,” sa kaulahiang mga adlaw, nagarepresentar sa Laodicean nga iglesia sa Seventh-day Adventist, ug ang mga nominal nga iglesia mao ang mga kaliwat niadtong nahimong mga anak nga babaye sa Roma niadtong 1844.

Ang mga Seventh-day Adventist magadumot sa “mga dili inila nga katawhan,” nga mao ang tinuod nga mga representante sa Dios tungod kay sila “dili makasupak sa kamatuoran mahitungod sa Igpapahulay,” nga nagrepresentar sa Igpapahulay sa yuta nga pagpahulay. Ang iglesia sa Seventh-day Adventist nagaangkon nga nagatuboy sa ikapitong adlaw ingon nga adlaw sa pagsimba, apan sa katapusang mga adlaw ang Igpapahulay nga dili nila masupak mao ang “pito ka mga panahon,” sa Leviticus 26, nga mao ang nahaunang pundasyonal nga kamatuoran nga ilang gisalikway niadtong 1863.

Ang tudling nga atong ginaatubang karon nagaila sa mga dinamika sa tagna nga may kalabutan sa kasaysayan nga nagsugod sa umaabot sa dili madugay nga balaod sa Domingo, apan ang katapusang kasaysayan sa pagsulay nga mosunod sa balaod sa Domingo una nga matuman sulod sa Estados Unidos. Sa balaod sa Domingo, pugson sa Estados Unidos ang tibuok kalibutan sa pagpatindog ug usa ka larawan sa mapintas nga mananap, apan sa dili pa nila matuman kana nga buluhaton, makapatindog na sila ug usa ka larawan sa mapintas nga mananap sa sulod sa Estados Unidos.

“Sa diha nga ang Amerika, ang yuta sa relihiyosong kagawasan, mahiusa sa Kapapahan sa pagpugos sa konsensiya ug sa pagpugos sa mga tawo sa pagpasidungog sa mini nga igpapahulayng-adlaw, ang mga katawhan sa matag nasod sa tibook kalibotan madala sa pagsunod sa iyang panig-ingnan.” Testimonies, volume 6, 18.

“Ang mga langyawng nasud mosunod sa ehemplo sa Estados Unidos. Bisan tuod siya maoy nanguna, apan ang mao rang krisis moabot sa atong katawhan sa tanang bahin sa kalibotan.” Testimonies, volume 6, 395.

Ang dakong pagsulay alang sa katawohan sa Dios mahitabo sa wala pa ang balaod sa Domingo, kay sa dihang moabot na ang balaod sa Domingo, ang panahon sa pagsulay motakop na alang sa mga Seventh-day Adventist. Ang maong pagsulay gihulagway ingon nga pagporma sa larawan sa mananap, ug ang larawan sa mananap mao ang panaghiusa sa iglesia ug sa estado, uban sa iglesia nga maoy nagdumala sa maong relasyon. Maingon nga ang mga Protestante nahimong anak nga babaye sa Roma niadtong 1844, ug ang anak nga babaye mao ang larawan sa iyang inahan, ang mga Protestante nga nahimong apostata magatuman ug susamang buluhaton sa katapusang mga adlaw, kay si Jesus sa kanunay nagahulagway sa katapusan sa usa ka butang pinaagi sa sinugdanan sa usa ka butang.

Ang kasaysayan nga girepresentar sa “pakigsaad” sa bersikulo baynte-trés sa Daniel kapitulo onse nagrepresentar sa usa ka nag-angkon apan apostatang katawhan sa mahimayaong yuta nga miduol aron magpahigayon ug pakighiusa sa Roma. Ang 161 BC hangtod 158 BC nagrepresentar sa pagkaporma sa larawan sa mapintas nga mananap nga moabot sa kinatumyan diha sa balaod sa Dominggo.

Padayonon nato kining pagtuon sa sunod nga artikulo.

“Apan unsa man ang ‘larawan sa mananap’? ug sa unsang paagi kini maporma? Ang larawan gihimo sa mananap nga may duha ka sungay, ug kini mao ang larawan sa mananap. Gitawag usab kini nga larawan sa mananap. Busa, aron mahibaloan nato kon unsa ang dagway sa larawan ug sa unsang paagi kini maporma, kinahanglan tun-an nato ang mga kinaiya sa mananap mismo—ang kapapahan.

“Sa dihang ang unang iglesya nahimong dunot pinaagi sa pagbiya gikan sa kayano sa ebanghelyo ug sa pagdawat sa mga ritwal ug mga batasan sa mga pagano, nawala kaniya ang Espiritu ug gahum sa Dios; ug aron mapugngan ang mga konsensiya sa katawhan, nangita siya sa suporta sa sekular nga gahum. Ang resulta mao ang kapapahan, usa ka iglesya nga nagkontrol sa gahum sa estado ug gigamit kini aron mapauswag ang iyang kaugalingong mga tuyo, ilabina alang sa pagsilot sa ‘erehiya.’ Aron ang Estados Unidos makaporma ug larawan sa mapintas nga mananap, ang relihiyosong gahum kinahanglan nga makakontrol sa sibil nga kagamhanan sa pagkaagi nga ang awtoridad sa estado pagagamiton usab sa iglesya aron matuman ang iyang kaugalingong mga tuyo.” The Great Controversy, 443.